

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Disptatio III. De propriis effectibus peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

Secundò, dubium etiam non est, quin peccatum sic permisum à Deo dici verè possit pœna peccati præcedentis, saltem ratione alicuius adiuncti, ita enim vocatur ab Augustino locis citatis, & lib. i. Confessio num cap. 12. *Iussisti Domine & sic est ut pœna sua sibi sit omnis inordinatus animus*, & Gregorius homil. citata, *peccatum quod per pœnitentiam cirus non deletur, aut peccatum est, & causa peccati, aut peccatum simul est, & causa & pœna peccati*. Afferiturque ratio à S. Thoma quia, ut peccatum sit saltem per accidens pœna peccati præcedentis, sufficit quod Deus idè subtrahat gratias per quas impeditur posterius peccatum, quia præcessit priùs peccatum, & quod intendat: pœnas quæ sequuntur tale peccatum, cuiusmodi sunt anxietas animi, qua huic peccato annexa est, infamia, &c. Sed Deus vtrumque illud facit, ergo unum peccatum esse potest saltem per accidens pœna præcedentis alicuius peccati.

Tertiò, tamen cum S. Thoma, *Illi art. 2. & quest. 1. de malo art. 4. contra Richardum, Scotum, & Bonaventuram*, asserendum est quod peccatum non potest esse vlo modo per se causâ peccati alterius, atque ita quod peccatum sequens non est vñquam secundum se pœna peccati præcedentis, sed ad summum ratione alicuius adiuncti, quod præcedat, vel sequatur peccatum. Ratio est quia sicut de ratione peccati vt sic, est ut sit voluntarium, sic de ratione pœnae vt sic, est ut sit inuoluntarium patienti, vel certè vt ametur ab eo qui pœnam infert: Imò pœna iuste & benè infligitur, peccatum autem secundum se iustum esse nequit. Neque à Deo amari ergo peccatum secundum se nequit esse pœna, sed secundum ea tantum quæ habet adiuncta. Quin etiam fateor Deum non posse illa prædefinire quæ sequuntur peccatum, verbi gratiâ, infamiam, nisi postquam peccatum præuidit futurum, quia Deus nunquam potest ex se primò velle pœnam: vnde tamen non sequitur, quod in pœnam præcedentis peccati permittere non possit peccatum, sicut etiam potest permittere peccatum vt aliquis ex eo humilietur, vel etiam agat pœnitentiam (vt probabam alias contra Vasquem,) quia non inde sequitur quod Deus, vell peccatum causatiū sed permisiviū tantum, qui enim vult finem necessariò etiam vult media permittere, non necessariò vult illa causare. Sed hæc alias.

*Soluitur
gravis in-
stantia.*

Instabis Deus non potest amare permissionem peccati vt pœnam, nisi amet illam vt malam homini, sed amare non potest illam vt malam homini, quia non est homini mala nisi per peccatum: ergo Deus non potest amare permissionem peccati vt pœnam.

Respondeo negando maiorem, nam ad rationem pœna sufficit vt amet id quod cognoscitur esse malum, neque opus est vt amet malitia ipsa pœna, seu ratio ipsa mali qua in ipsa pœna est: Deus enim velle potest negare auxilium efficax, & permettere peccatum cognoscendo illud fore malum homini, quamvis permissionem illam non intendat esse malum homini. Deinde nego quod permissione peccati non sit mala homini nisi posito peccato: priuatio enim gratiæ congruæ aliquid sine dubio malum est.

Ad quintam satis videtur ostensum esse quomodo Deus concurrens ad materiale peccati determinatus à creatâ voluntate, non solum male non agat, sed etiam agat rectè ac laudabiliter; facit enim quod recta ratio dicit faciendum esse ab authore naturæ. Vnde malitia peccati non est vlo modo à Deo. Prædictiones actuum malorum si absolutæ fuerint & anteecedentes scientiam conditionatam faciunt Deum causam & authorem peccati, vt probauit alias, si autem sequantur scientiam illam medium, & fuerint conditionatæ saltem virtualiter certe illæ nihil nocent libertati voluntatis creatæ, neque sanctitati voluntatis

diuinæ vt ostendit aliâs. Reprobationem qui ponunt priorem præfisione peccatorum, videant quomodo declinare possint argumentum quo probatur Deum futurum authorem peccati. Mihi certè sententia illa videtur dura & omni bus quæ de Deo sentire debemus non satis consona.

S E C T I O . II.

An & quomodo Diabolus causa sit peccati.

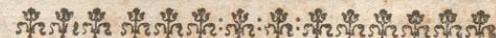
S. Thomas quest. 80.

Traetat quatuor S. Thomas istâ quæstione, in quibus longo examine nihil opus est. Primum est quod Diabolus plurima quidem indirectè hominum peccata causet, quæ tamen causare directè nullo modo potest. Ratio cur indirectè causare potest peccata est quia duobus modis indirectè causari potest peccatum. Primò ab eo qui proponit intellectui peccantis obiectum aliquod appetibile in cuius amore exardesteat voluntas. Secundò, ab eo qui persuadet peccatum consulendo, representando malum sub ratione boni, vtrumque hoc sine dubio facit dæmon, ergo indirectè causat peccata. Ratio autem cur causare illa non possit directè est quia, sola illa causa directè causat peccatum quæ in illud insinuat, sola voluntas & obiectum in peccatum vt patet, ergo sola voluntas & obiectum possunt directè causare peccatum.

Secundum est quod Diabolus interius quidem inducit ad peccandum nō per solas formas visibiles vt patet, sed hoc non nisi dupliciter efficit: primo mouendo sanguinem & spiritus quibus iunctæ species obiectorum vetitorum, quorum representatio statim excitatphantasmam. Secundo excitant passiones in appetitu, per motum aliquem & alterationem humorum, ex quibus statim accenduntur cupiditates, exardescunt ira, inuidiae dolores, &c. Vnde verum est quod ait Isidorus lib. de summo bono cap. 5. quod *Diabolus corda hominum occultis cupiditatibus replet*.

Tertium est quod dæmon necessitando voluntatem causare non potest peccatum, quia non possit necessitare voluntatem nisi excando penitus rationem, cuius quando perfeuerat integer oculus, illibata etiam perstat libertas, si autem excæcata ratio fuerit tollitur etiam libertas peccandi.

Quartum est vtrum Diabolus omnium quæ sunt ab hominibus causa sit peccatorum, negat autem esse causam, quia etiam si nulla esset suggestio Diaboli, tamen homo inclinationem haberet ad bona sensibilia rationi contraria, & voluntatem liberam ad eorum appetitionem.

D I S P U T A T I O . III.

De propriis Effectibus peccatorum.

S. Thom. à quest. 85.

MALORVM quæ causantur à peccato multitudo numerum & modum non habet, quæ tamen ad tria capitula reuocat optimè S. Thomas, Primum est corruptio naturæ, Secundum est malitia animæ, seu macula peccati. Tertium reatus pœna corruptio naturæ quatenus causatur per peccata personalia significare aliud non potest, quam quod per peccatum diminuatur inclinatio ad virtutem, & augeatur inclinatio ad malum, quod præstat priuatio bonorum habituum, productio malorum, & denegatio H h h 3 auxi

Effectus
peccati re-
uocantur
ad tria cap-
ita.

auxiliorum Dei: corruptio autem naturæ quam cau-
sauit peccatum originale dicetur sequenti disputatio-
ne, superest ergo nunc ut primum dicatur de reatu
pœnæ, deinde de macula peccati personalis, ac de-
mum de macula peccati originalis.

QVÆSTIO I.

De reatu pœnæ prout est effectus peccati.

S. Thom. quæst. 87.

*Quænam
pœna sit
effectus
peccati.*

Omnis pœna si iusta est, pœna peccati est, inquit Au-
gustinus, lib. 3. de libero arbitrio, cap. 18. est enim
malum quod infligitur propter culpam: sed pœna tam-
en quæ bonum quoddam est, dici non potest effec-
tus peccati quod est summè malum, solus enim rea-
tus pœnæ peccati effectus est, quia malum est esse di-
gnum pœna. Hunc igitur reatum primò generatim
considero prout effectus est cuiuslibet peccati, Se-
cundò prout est effectus peccati mortalis. Tertiò pro-
ut est reatus peccati venialis.

SECTIO I.

De Reatu pœnæ debita peccato generatim.

S. Thom. art. 1. 2. 6. 7. & 8.

*Omne pec-
catum se-
quitur rea-
tus pœnæ.*

Certum est primò, nullum omnino esse peccatum
cuius proprius, & necessarius effectus non sit rea-
tus aliquis pœnae, tūm in hac, tūm in altera vita. Ratio
S. Thomæ articulo primo est optima, quia in omnibus
rebus tūm naturalibus tūm humanis videmus semper
euenire, vt id quod contra aliud insurgit, detrimen-
tum ab eo patiatur, nam in rebus naturalibus vnum
contrarium agit vehementius insurgente altero con-
trario, nunquam enim ignis agit fortius quā à frigo-
re provocatus: in rebus etiam humanis, vnuſquisque
deprimit eum qui contra ipsum insurgit, ac demum in
Politiciis quidquid contra ordinem aliquem insurgit
consequens est vt ab ordine illo, & à principe ordinis
deprimatur, quæ depreſſio pœna est. Ille autem à quo
committitur peccatum contra triplicem ordinem pec-
cat, propria rationis, exterioris hominis gubernantis,
& diuini regiminis, vnde triplici dignus est pœnā,
a se ipso habet remorsum propriæ conscientiae: Si
autem male eritis, inquit Deus ad Cain, statim in fori-
bus peccatum aderis, alij legunt latrabit, ab hominibus
habet infamiam, vituperia, & lèpius supplicia, deni-
que à Deo punitur tūm hac vita, tūm altera. Vnde ab
Iaia c. 14. optimè peccatum comparatur Ericio: Po-
nam eam in possessionem Ericij, peccatum videlicet Eri-
cius est in corde peccatoris à quo omni ex parte pun-
gitur miser ex parte Dei, ex parte sui, & ex parte om-
nium hominum. *Tribulatio videlicet & angustia in om-
nen animam operantis malum.* Ut habetur Romanorum
secundo: probant hoc omnes historiae Scriptura-
rum, casus Angelorum, primi hominis exterminium,
Caini tremor & fuga, diluvium, Sodoma, Pharaon, ex
quibus omnibus, & alijs innumeris constat, quod
qui malignantur exterminabuntur.

*Definitio
reatus pœ-
næ.*

Certum est secundò, reatum pœnæ rectè definiri,
est dignitas pœnæ propter culpam commissam, digni-
tas verò illa nihil est aliud quā peccatum præteritum
moraliter manens propter negationem retractationis
aut condonationis quæ versatur circa pœnam. Ratio
est quia reus pœnæ ille non dicitur qui obligatus est
ad ferendam pœnam, nam Christus obligationem
ferendi peccata nostra super lignum neque tamen
reatum habuit, quia dignus non fuit pœnâ ob cul-
pam propriam, reatus ergo non est obligatio dunta-

xat, sed dignitas pœnæ propter culpam. Quid au-
tem sit dignitas illa pœnæ, an sit aliquid reale, an
physicum, an morale constabit ex dicendis de pecca-
to habituali.

Difficultas igitur tota nunc est primò, vtrum inter-
ger reatus pœnæ semper remittatur dimisso reatu cul-
pæ. Secundò, vtrum pro alterius peccato possit ali-
quis esse reus pœnæ. Tertiò, vtrum sine peccato ali-
qua possit inferri pœna.

Ratio dubitandi est primò, quia si remissa culpa
manet adhuc reatus aliquis pœnæ, sequitur quod re-
mittitur, & non remittitur culpa, nam si remittitur
culpa, illa non manet amplius moraliter, & si manet
adhuc reatus pœnæ, culpa manet adhuc moraliter,
ergo remittitur & non remittitur culpa. Imò sequi-
tur quod integra non fuit redemptio Christi pro no-
stris peccatis, quia præter eam exiguntur etiam nostræ
satisfactiones.

Secundò, non videtur fieri vñquam posse vt Deus Secunda.
pro alienis peccatis aliquem puniat, quia Deus nem-
inem punit nisi dignus sit pœnâ, sed nemo dignus est
pœna pro peccatis quæ alius commisit, alioqui si pœ-
nâ temporali iuste aliquem punit pro alienis peccatis
posset etiam iuste punire pœnâ æternâ, quod nemo di-
xerit ergo Deus neminem afficit pœnâ pro delictis
alienis. Et videtur expressè in Scripturis haberi Eze-
chiel, v. gr. 18. *Anima qua peccauerit ipsa morietur:
filius non portabit iniquitatem patris.* Imò certum est nun-
quam licere iudicii punire aliquem innocentem pro
parentum peccatis.

Dico primò, reatum pœnæ temporalis debitæ pec- Conclusio
cato tūm in hac tūm in altera vita, non semper inte- prima.
grum remitti, remisso integro reatu culpa. Ita proba-
tum est fusè in tractatu de pœnitentia, contra secta-
rios vñm negantes satisfactionum, Indulgentiarum,
& Suffragiorum. Quos egregie confutant Catholicoli
omnes Doctores. Primo ex clarissimis Scripturarum Ratio pri-
testimoniis vbi Deus pro peccatis remissis severissimas ma ex
Scripturis. tamen irrogat pœnas. Dauidis cueritur familia pro-
pter peccatum quod Nathan dimissum esse renuncia-
uerat: Manasses post conversionem punitur. Aliisque
occurrit passim in Scripturis, si ergo punit Deus illos
quorum remisit peccata, sequitur adhuc illos esse di-
gnos pœnâ. Secundo Patres vñanimiter idem afferunt
eo loco citari, alioisque dabunt Valentia huc quæst. 17. Secunda
part. 5. Vega lib. 15. in Tridentinum cap. 35. Suares tom. ex Con-
4. in 3. part. disput. 10. sct. 3. Tertiò, sic habetur definitum in Tridentin. sct. 6. cap. 14. & Can. 30. & sct. 14. liis.
cap. 8. Can. 12. sct. 25. in decreto de Purgatorio. Denique ratio est quia reatus culpæ aliquid est distinctum
a reatu pœnæ, vt patebit ex dicendis de peccato ha-
bituali, cum enim Deus ex peccato commisso duplex
ius accipiat, Primum vt odio habeat ipsum peccato-
rem vt suum iniurium. Secundum vt illum pu-
niat, quandiu Deus non condonat ius illud quod ha-
bebat ad puniendum peccatorem, manet dignitas pœnæ quantuncunque condonatum fuerit ius quod
habebat ad odium, tolli ergo potest reatus culpæ ma-
nente reatu pœnæ, decuitque vt Deus ita faceret, ne
peccata manerent impunita, vnde maxima peccandi
ester libertas.

Dico secundò, potest Deus, & sèpè solet punire Conclusio
temporali aliquâ pœnâ, peccata parentum in filiis secunda.
peccata. Regum in subditis, & peccata partis alicuius
communitatis, in tota communitate vel in altera
eius parte. Ita S. Thomas art. 7. & variis tūm exem-
plis tūm rationibus probant Vasques disput. 135. Salas
disput. 15. sct. 14. Valentia q. 17. p. 2.

Primo enim Genesios cap. 9. peccatum Cham in Ratio pri-
Chanaan filio eius punitur: Numerorum cap. 17. fami- ma ex lexi.
lia Dathan & Abiron tota intermitur: Iosue cap. 7.
propter

De Effectibus Peccati.

431

propter furtum Achan totus exercitus cæditur. Exodi 20. *Ego sum Dominus Deus tuu foris Teletes visitans ini-
quitatem Parrum in filios, in tertiam & quartam genera-
tionem : Egyptij ob peccatum Pharaonis flagellantur &
merguntur in mari rubro. Deinde ratio est quia cum
Deus vita omnium, & bonorum vniuersalissimus sit
Dominus, potest peccatis parceribus aut Principibus
vitam aut bona filii & subditis adimere sine iniuria, vt
sic puniant parentes & Reges quoru pars aliqua sunt
filii & subditi: tunc enim respectu parentum & prin-
cipium illa est verè pœna, respectu eorum qui ple-
nitur illa est medicina. Propria igitur pœna nemo
afficitur pro alterius peccato, quia respectu eius qui
malum hoc patitur, illud non potest habere ratio-
nem pœnae, quam nemo patitur nisi pro peccato suo.*

Responde-
tur ad pri-
mam ratio-
nem dubi-
tandi.

Ad secun-
dam.

Ratio se-
cunda ex
summo
Dæ Do-
minio.

Ad secun-
dam.

Sex pecca-
torum pœ-
na nume-
ratur in
hac vita.

Certum est secundò, pœnas quæ infallibiliter se-
quentur peccatum mortale in altera vita præcipias
esse sex quæ commodè reuocantur ad pœnam dam-
ni & ad pœnam sensus, vt patet ex dictis de pœ-
na malorum Angelorum. Prima est amissio cœlestis In altera
hæreditatis, & bonorum omnium extenorum quæ vita sex
in ea possidentur, loci amoenissimi, conturbantur
iugundissimi, plenissima delectationis ex cognitio-
ne rerum naturalium. Secunda est amissio gloriae corporis, clari-
tatis nimirum, impossibilitatis, subtilitas, agilitatis, pulchritudinis accendentis ad diuinam,
voluptatis suauissime in omnibus sensibus. Terra
est amissio luminis gloriae, beatæ visionis, ac pos-
sessionis infiniti boni, quod Deus est, atque inde
bonorum omnium animi, quorum plenitudinem possident beati. Quarta est afflictio ex obiectis ex-
ternis horrendo loco, societate perpetua dæmoni-
num & damnatorum. Quinta est afflictio ex malis
corporis quæ proueniunt ex cruciatu omnium sensuum
tum internorum tum extenorum. Sexta est affli-
ctio ex malis animæ, cæcitas, obstinatio, dolor
immensus, odium Dei, furor, & desperatio. Quo-
modo autem inæqualis esse possit ipsa pœna damni,
expofui eo loco.

tur iniuitatem, nullum enim est peccatum mortale vel minimum, quod stare possit cum gratia, Spi-
ritu Sancto, iure ad gloriam, & meritis nullum propter quod homo in æternum à Deo non sit pro-
jiciendus. Addi præterea poterat quomodo sæpiissi-
mè peccatum sit pœna præcedentis alicuius pec-
cati quod satis declaratum videtur præcedenti dif-
putatione.

Certum est secundò, pœnas quæ infallibiliter se-
quentur peccatum mortale in altera vita præcipias
esse sex quæ commodè reuocantur ad pœnam dam-
ni & ad pœnam sensus, vt patet ex dictis de pœ-
na malorum Angelorum. Prima est amissio cœlestis In altera
hæreditatis, & bonorum omnium extenorum quæ vita sex
in ea possidentur, loci amoenissimi, conturbantur
iugundissimi, plenissima delectationis ex cognitio-
ne rerum naturalium. Secunda est amissio gloriae corporis, clari-
tatis nimirum, impossibilitatis, subtilitas, agilitatis, pulchritudinis accendentis ad diuinam,
voluptatis suauissime in omnibus sensibus. Terra
est amissio luminis gloriae, beatæ visionis, ac pos-
sessionis infiniti boni, quod Deus est, atque inde
bonorum omnium animi, quorum plenitudinem possident beati. Quarta est afflictio ex obiectis ex-
ternis horrendo loco, societate perpetua dæmoni-
num & damnatorum. Quinta est afflictio ex malis
corporis quæ proueniunt ex cruciatu omnium sensuum
tum internorum tum extenorum. Sexta est affli-
ctio ex malis animæ, cæcitas, obstinatio, dolor
immensus, odium Dei, furor, & desperatio. Quo-
modo autem inæqualis esse possit ipsa pœna damni,
expofui eo loco.

Difficultas igitur tota nunc est primò, quanta sit pœna illa secundùm intentionem. Secundo, quanta sit secundùm durationem.

S. I.

Virum peccatum mortale mereatur pœnam infinitam intensiud.

Pendet fere tota hæc controuersia ex altera illa dif-
ficultate de qua dictum est, dum agerem de sa-
tisfactione Christi, quærebam enim ibi, ytrum ma-
litia peccati sit infinita simpliciter, vbi partem ne-
gatiuam certiore esse ac veriorem constituebam.
Hoc autem posito.

Ratio dubitandi est primò, quia illud meretur Ratio pri-
pœnam infinitè intensam, quod plus meretur pœna, ma
reroentur sine dubio gloriam infinitè intensam, sed
peccatum plus meretur pœna quam infiniti actus bo-
ni mererentur gloriae, quod probatur, vbi plus est
malitia quam in aliis sit bonitatis, ibi meritum pœna
maiis est, quam meritum gloriae, sed in peccato
plus est malitia, quam in quolibet actu bono sit
bonitatis; debo enim eligere potius priuationem
cuilibet mali quam minimum peccatum; hæc enim
certissima est Anselmi doctrina lib. 1. quod Deus homo,
vbi probat quod peccatum maximum est omnium malorum,
Vnde nec pro vitandis quibuscumque bonis, potest
nec pro acquitandis quibuscumque bonis, potest
committi, ergo peccatum meretur pœnam infinitam.
Confirmatur quia infiniti actus boni non possunt sa-
tisfacere pro Dei offensa, ergo plus habet malitia
vnu actus malus, & plus Deo displaceat, quam infi-
niti actus boni habeant bonitatis & Deo placeant.

Secundò, peccatum mortale meretur pœnam damni Secunda.
simpliciter infinitam, etiam in hac vita, si enim habe-
ret infinitam gratiam, & infinitum ius ad gloriam, sta-
tim commisso peccato illis omnibus priuari deberet,
ergo meretur etiam simul infinitam pœnam sensus.

Non

Non est enim maior ratio de vna pœna quam de alia. Imo annihilationis maius est malum quam infinitus dolor, sed peccator mereatur annihilationem, ergo mereatur etiam infinitum dolorem.

Tertiò, nulla est ratio cur peccatum debeat mereri pœnam infinitam in durance, non debeat autem mereari pœnam infinitam in intensione, nam moraliter loquendo secundum estimationem omnium prudentum, pœna ut quatuor durans infinito tempore, maius malum est, quam pœna infinitè intensa durans uno tantum quadrante, quis enim nom magis eligat istam, quam illam. Imo si pœna æterna infligeretur simul, esset infinitè intensa, ergo peccatum quod mereatur pœnam æternam, mereatur pœnam infinitè intensam.

Conclusio prima.

Dico primò, peccatum mortale non mereatur pœnam infinitè intensam, ita docet S. Thomas art. 4. repugnant Almainus, Guillelmus Parisiensis, & alii pauci citati à Vasque ad hunc articulum.

Probatur.

Ratio tota est, quia malitia peccati non est infinita simpliciter, sed extrinsecè duntaxat & secundum quid, ut probauit olim: cum enim cognitio quam habemus de Deo non sit nisi finita, peccatum etiam esse non potest nisi finita malitia, quia cognitio est applicatio ipsius obiecti, si ergo cognitio finita est, infinitas obiecti non refunditur, neque applicatur actui voluntatis nisi finita: nemo enim plus amat, vel plus odit quam cognoscat unde secundum cognitionem offensa Dei crecit, si nulla fuerit cognitio malitia, nulla erit offensa, si parua fuerit, erit etiam modica, ergo si finita fuerit cognitio, finita erit offensa. Neque valet (ut sèpè demonstrauit) argumentum calculatorium, quā proportione crescit dignitas persona offensæ, crescit etiam malitia offensæ, verum enim est quod extrinsecè ac geometricè crescit malitia offensæ quā proportione crescit dignitas persona offensæ, falso est quod crescat intrinsecè, ac arithmeticè, id est crescit offensa in ratione ordinis, & est in diuersa specie, sed non crescit determinata quantitate, & in numero graduum.

Proponi-
tur grauis
difficultas.

Dices nulla ratio probare potest actum Christi esse infiniti valoris intrinsecè ac arithmeticè, quæ non prober peccati malitia esse infinita grauitatis etiam arithmeticè sicut enim persona offensæ est extrinseca peccato, sic persona Verbi extrinseca est operibus Christi, & sicut cognitio media est inter Deum, & actum voluntatis, sic unio hypostatica finita, media est inter personam Verbi, & operationem humanitatis. Denique illud est infinitum quod non potest adæquari nisi per aliquid infinitum, peccatum adæquari non potest, nisi per satisfactionem infinitam Christi, nulla enim creatura satisfactio illi esse potest adæquata, ergo peccatum est infinitum.

Satis fit
difficulta-
ti.

Respondebam olim disparitatem esse inter opus satisfactorium personæ infinitæ, & offensam personæ infinitæ, quia dignitas personæ satisfacientis tota communicatur operi meritorio & satisfactorio; cum enim ille sit actus immanens intrinsecus est tali persona, quam formaliter immediate ac intrinsecè afficit & dominat, ac proinde tota dignitas personæ afficit quodammodo tale opus per modum formæ moralis: dignitas autem personæ semper est extrinseca peccato, neque illud afficit nisi mediæ cognitione, ideoque non se illi communicat nisi secundum proportionem cognitionis. Illud est infinitum, quod non potest adæquari nisi per aliquid infinitum quod sit in eodem genere, & ordine, concedo, quod sit in diuerso genere & ordine nego. Satisfactione creaturæ cuiuslibet, est semper inferioris ordinis, quam si offensa commissa in Deum, id est etiam si fuerit infinita nunquam illam adæquabit in ratione satisfa-

ctionis, quamvis in ratione pœnae illam adæquet, sed hæc alibi fusius.

Dico secundò, peccata semper à Deo puniuntur contra condignum, id est minori pœna quam de facto mereantur. Ita vulgo censent Theologi omnes cum S. Thoma.

Probari autem non potest nisi ex scripturis, Habacuc tertio. Cum iratus fueris misericordia recordaberis: Psalmi 86. Aue continebit in ira sua misericordias suas: lob 11. & intelligeres quod multo minora exigaris ab eo, quam moretur iniquitas tua. Neque obstat quod dicunt Deuteronomij. 25. Juxta mensuram delictierit plagarum modus: Apocalyp. 18. Quantum glorificavit se, & in delicijs suis tantum date illi tormenti. Isaie 34. Extendet super eam mensura ut redigatur ad nihil, & perpendicular in desolationem. In his enim omnibus significatur tantum, quod pœna proportionata sit culpa, non significatur quod sit omnino aquilis.

Ad primam, Resp. eodem arguento probari posse quod peccatum etiam veniale mereatur pœnam infinitam, quia propter acquirendā infinita bona committi non debet vnum peccatum veniale, unde dici posset quod peccatum veniale plus Deo displaceat, quam ei placeant infinita opera bona: imo sequetur Christi satisfaktiones minoris esse valoris, quam minimum peccatum, si enim mihi optio daretur ut peccarem venialiter, vel non essent omnia merita Christi, tenerer non peccare venialiter. Quamvis igitur peccatum tum mortale tum veniale nullo modo committi aut eligi possit pro vlla re mundi etiam infinitè bona, non sequitur tamen quod peccatum sit maius malum quam opera infinitè bona, sint bona & placeant Deo: hoc enim aperte falsum est: sequitur enim ex eo tantum quod peccatum non sit eligibile propter vllum bonum, sed non sequitur quod sit maius malum.

Ad argumentum igitur respondeo negando illam minorem peccatum plus mereatur pœna quam infiniti actus boni mereantur præmij & gloriae. Ad probacionem nego esse plus malitia in peccato quam sit bonitatis in quolibet actu bono, nego magis Deo displaceat peccatum, quam placeat actus infinitè bonus; id enim non bene probatur ex eo quod Deus magis eligeret vt non sit peccatum, quam vt sit actus infinitè bonus, fateor enim quod hoc magis eligeret, non ex eo quod peccatum sit maius malum, sed quia illud nullo modo est eligibile.

Ad confirmationem concedo infinitos actus creature non posse satisfacere pro peccato, sed hinc sequitur tantum quod illi actus in ratione satisfactionis minus habent bonitatis, non autem in ratione meriti, aut bonitatis simpliciter.

Ad secundam Resp. peccatum mortale mereri pœnam damni finitam per se loquendo, infinitam autem tantum per accidens; peccatum enim opponitur gratiae ac meritis ut sic: per accidens autem opponitur illis ut sunt infinita, sicut unus gradus odij, opponitur amori etiam infinito, neque tamen odium illud infinitum est, quia per se opponitur amori ut amor est, per accidens autem illi opponitur ut est infinitus. Imo addebam alias pœnam damni, quamvis sit priuatio infiniti boni, non esse tamen malum infinitum, quia priuatio boni non est tantum malum, quantum est bonum ipsum quo priuat: Si enim Petrus dicat dabo tibi vunionem hypostaticam, si abstineas a peccato veniali, ille non esset infinitè miser si peccatum committat veniale: Denique nego quod annihilationis sit maior pœna quam infinitus dolor; annihilationis enim cum sit priuatio esse finiti, non est malum nisi finiti.

Ad

De Effectibus Peccati.

433

Ad tertiam ut respondeatur, venio ad id quod propositum erat secundo loco.

S. I I.

Vtrum peccatum mortale mereatur pœnam eternam.

S. Thom. art. 3.

Probabam hoc olim agens de pœna dæmonum, ex variis Scripturis, ex Conciliorum decretis, ex omnium Patrum suffragiis, sed rationem quæ id probaret efficaciter hoc distulit, tanquam maximè huius loci propriam: est enim sanè difficile dicere quomodo peccatum simpliciter finitum, & finitæ pœna dignum, condigne tamen puniatur pœna æternæ, quæ simpliciter videtur esse infinita.

Ratio primæ dubitandi est primò, quia plerique Patres negare videntur quod supplicia damnatorū æterna sint, nam ut omittam Origenem à quo constat manasse sententiam de perpetuo circulo salutis, & damnationis, ut testatur quinta Synodus, certè videntur in eādem esse sententia plerique alij, Gregorius, enim Nyssenus, nulla explicatione potest excusari lib. de *Anima*, & orat. *Catechetica de incarnatione Christi*. Hieronymus lib. 1. contra Pelagianos, & in calce commentariorum in Isaiam, negat Christianorum pœnas in inferno æternas fore: Idem censet Ambrosius in Psalm. 118. octon. 20. vbi dicit: *Eterna fore tormenta dæmonum, non hominum.* Et ipse Nazianzenus non obscurè indicat orat. 39. *Supplicia hominum non æterna fore sed Purgatoria.*

Secundò, notissima est historia de Traiani anima precibus Sancti Gregorij Magni ab inferis liberata, nam licet eam non pauci reprobent, refert tamen illam neque reprobat Damascenus orat. pro mortuis, vbi testes illius appellat orientem totum & occidentem: Imò approbant etiam illam Ioannes Diaconus, in vita sancti Gregorij lib. 2. cap. 44. Nauarrus in cap. Quando notabili 22. Durandus in 4. distinçt. 45. quæst. 2. Richardus art. 2. quæst. 1. Nicolaus de Orbellis quæst. 1. Carthusianus, quæst. 2. & 3. Gabriel, lect. 55. in Canonem. Viguerius, cap. 16. Henriques, lib. 9. cap. 16. Azor, lib. 9. cap. 31. Salas, disput. 1. sœt. 4. qui & alios plures citant.

Tertiò, quæcumque ratio probat peccatum mortale mereri pœnam æternam, probat etiam quod peccatum veniale illam mereatur? Imò ut supra notabam, probat peccatum mortale mereri infinitam intensiuitatem. Et demùm omnino sequitur infinitam esse malitiam peccati, si enim causat pœnam infinitam in estimatione mortali peccatum est infinitum in estimatione & causalitate morali, sed pœna æterna licet physicè non sit infinita simpliciter, tamen in estimatione & causalitate morali simpliciter infinita est, nam in estimatione omnium prudentum grauior & intolerabilior est quam pœna infinita intensiuitate.

Dico secundò, nullum est mortale quod condigne post hanc vitam non mereatur puniri æterna pœna. Hoc est Ecclesia Catholica fides indubitata.

Primo enim æternitatem suppliciorum expresse tradidit ipse Christus Marci 3. *Qui autem blasphemauerit in Spiritum Sanctum, non habet remissionem in eternum, sed reus erit eterni delicti;* Apocalypses 14. *Fumus tormentorum eorum ascendet in secula seculorum.* Psalm. 91. *Nimis profunda facte sunt cogitationes tue, vir insipiens non cognoscet, & stultus non intelliget hec, cum exorti fuerint peccatores sicut foenum, & apparuerint omnes qui operantur iniquitatem, ut intereant in seculum seculi, tu autem altissimus in eternum Domine.*

Tom. I.

Isaia 34. *Nocte & die non extingetur, in sempiternum ascendet fumus eius à generatione in generationem desolabitur, in secula seculorum non erit transiens per eam.* Danielem, cap. 12. Judith, cap. 16. Matthæum, cap. 25. Apostolum, secunda Thessal. 1. attuli citato loco.

Secundò, præter allatos ibi etiam Patres alij quoque proféri possunt, verbi gratiâ, Irenaeus lib. 4. c. 47. *Quibuscumque dixerit Dominus discidebit à me maledictis, &c.* Illi erunt in eternum damnati. Clemens Romanus apud Damascenum in Eclogis: *Immortales omnes anima sunt etiam impiorum, quibus melius foret incorruptibilis non esse, nam pœna sempiterna ab igne inextinguibili puniuntur, &c.* Nazianzenus orat. 15. *In illis suppliciis pœna tempus esse non purgationis,* Additque deinde restare damnatis *Tormenta,* & quod maius est abiici à Deo, & conscientia pudorem qui nullo fine claudatur: Idem aperte traditur à Gregorio Nysseno orat.

de his qui differunt baptisnum, Hieronym. in cap. 25. Matthai, in cap. 3. Ionæ, in cap. 14. Isaiae, ab Ambrosio, lib. 1. de Fide cap. 4. lib. de bono mortis cap. 2. Nemesio lib. de Homine cap. 1. Eleganter Pacianus in Parænesi, *Post animarum tempestiu supplicia, rediniens quoque perpetua corporibus pœna sernatur.* Valerianus homil. 1. quos ista temporalis non affigit pœna, hos illa in eternum infatibili tormentorum dolore prosequitur. Eadem tormentorum æternitatem dixerit asserit Plato in Timæo, Trismegistus cap. 16. Asclepij, Timæus Locrus lib. de natura aliisque apud Eusebium lib. 10. cap. 8.

Tertiò, tamen ratio quæ id efficaciter probet difficultè affert, versantur in eo argumento copiosissime. Sanctus Thomas lib. 3. contra gentes cap. 143. & c. 144. Opusculo 2. cap. 183. Durandus, quæst. 7. Antoninus 1. part. titulo 5. cap. 3. Antonius Petes Certamine 9. cap. 10. Picus in Apologia quæst. 2. Guillelmus Parisiensis lib. 2. de legibus cap. 21.

Prima ergo ratio illa est quam optimam esse iudicant Alexander Halensis, Aegidius Conink, & Hurtadus, quia peccatum mortale cum sit grauius offensa persona infinita, est etiam infinitum vel simpliciter, vel secundum quid, ergo est ex se dignum pœna infinita saltem secundum quid, cuiusmodi esse non potest pœna nisi æterna, infinita syncategorematice. Deinde peccatum mortale cum sit in gradu diuino & superioris ordinis quam sit omnis pœna, non potest adæquare per ullam pœnam, ergo cum illa non adæquet offendam, semper debet durare. Denique pœna debita peccato commisso contra personam infinitam est maior omni pœna quam tolerare potest persona creata, ergo illa pœna esse debet æterna: sicut cum aliquis summan ingentem pecuniam solvere non potest, tenetur saltem pensionem perpetuam pro illa soluere.

Hæc ratio in multis redargui potest, probat enim peccatum veniale mereri similiter pœnam æternam, posset tamen ponderi superiori rationi.

Quomodo peccatum veniale mereretur æternam, alioqui ostendendum esset quomodo ratione illius gravitatis mereretur pœnam infinitam non ratione infinitatis: similiter etiam si peccatum mortale mereretur pœnam æternam, quia est superioris ordinis in ratione mali quam omnis pœna, certè peccatum veniale pœnam mereretur æternam, quia etiam est superioris ordinis quam omnis pœna: non est ergo necesse ut pœna æqualis peccato, sit tantum malum quantum est culpa, sed sufficit quod sit tantum malum in ratione pœnae, quantum malum est peccatum in ratione culpe; alioquin ne merita quidem Christi adæquare

Iii

quarent

Conclusio
secunda

Probatur
primo au-
thoritate
scriptura-
rum.

quarent culpam, quia nullum est meritum Christi propter quod eligi debeat illum peccatum etiam veniale: eademque solutio est ad id quod addebatur, quod pena debita peccato commisso contra personam infinitam est maior omni pena quam tolerare potest persona creata: hoc enim probat peccatum veniale dignum esse perpetua pena, & negari posset ab eo qui negaret peccatum mortale mereri penam eternam ut constabit statim.

Secunda ratio quæ est etiam aliquorum authorum.

Secunda enim ratio est quæ vtuntur Durand. Less. & plures alij graues Theologi, quia peccatum mortale adeo graue malum est, vt nullis creature operibus compensari possit. Quod autem adeo malum est, vt nullis bonis quantumuis longo tempore continuatis compensari, & exequari possit, meretur penam, quouis tempore finito longiore, quemadmodum qui coenit domum cuius principale pretium non potest disoluere, tenetur perpetua penitentia creditori satisfacere.

Quomodo posset huic rationi respondebiti.

Hæc etiam ratio non videtur satisfacere, quia probatum alias est quod pro peccato veniali nulla creatura potest adæquatam exhibere satisfactionem, ergo simili argumento probaretur illud mereri penam eternam. Deinde vt argumentatur ipsemet Lessius num. 165. quamvis iuste crimen puniatur, donec satisfactionem reus exhibeat, quando ille vult & potest eam exhibere, nulla tamen ratio postulat vt semper puniatur, quando nullo modo potest eam exhibere: quis enim dicat eum qui furatus est nummum, quem amplius non habet tandem debere flagellari quandiu illum non restituit? Denique valde incertum est apud aliquos Doctores, vtrum contritio sit condigna satisfactione pro peccatis.

Tertia ratio est Delugo.

Tertia ratio multis locis insinuat à Delugo, quia Deus non potuit aliter homines à peccato reuocare nisi determinando vt peccatum mortale puniatur eterna pena.

Sed huic potest etiam satisfacti.

Hæc etiam responsio insufficientis est, quia vel ante illam Dei determinationem peccatum habet illam condignitatem cum pena eterna, vel illam non habet, si habet condignitatem ante Dei decretum, ergo debet reddi ratio quomodo peccatum adeo breve, meretur condigne penam adeo diuturnam. Si non habet nisi post decretum, ergo Deus punit ultra condignum, quod absurdum est.

His itaque reiectis sola videtur efficax ratio Sancti Thomæ art. 1, quam etiam approbat Scotus, Bellarminus, Vasques, sic autem proponi potest, tandem puniri debet peccator quandiu perseverat in eo peccatum, non solum quoad reatum culpæ, sed etiam quoad totum reatum penæ, quandiu enim est in homine reatus penæ, tandem debet puniri, cum reatus penæ non sit aliud quam obligatio subeundi penam, seu dignitas penæ, sed peccatum mortale tale est ex sua natura vt exigat eterno tempore durare quod virumque reatum tunc culpæ, tunc penæ, ergo peccatum mortale ex sua natura meretur puniri pena eterna. Probatur minor quæ sola videtur egere probatione illud peccatum ex sua natura exigit eterno tempore durare quoad reatum culpæ ac penæ, quod ex sua natura constituit hominem in statu in quo neque potest mereri neque satisfacere, homo enim qui est reus, non liberatur à reatu quandiu neque meretur neque satisfacit, quia manet in eo statu in quo erat prius, si ergo non satisfacit, totum habet debitum quod habebat prius: sed peccatum mortale ex sua natura constituit hominem in statu in quo neque meretur neque satisfacit, destruit enim gratiam & charitatem sine quibus nulla esse potest satisfactio, hoc autem principium non destruitur à peccato veniali ideoque peccatum veniale sem-

per ab intrinseco reparari potest.

Ratio ergo breviter est, quia homo per peccatum est in statu in quo non potest satisfacendo tollere vel reatum penæ, vel reatum culpæ, cum careat principio vita, sine quo nulla est satisfactio vel satisfactio: non dixi autem rationem cur peccatum mortale semper debet puniri, esse, quia semper ex sua natura exigit durare quoad culpam, sed quia semper exigit durare quoad reatum etiam penæ, quia tollit principium totius satisfactionis. Vnde soluitur quod à nonnullis opponi solet, potest Deus remittere totam culpam & retinere totum reatum eternæ penæ, tunc peccatum non durabit & tamen erit dignum eterna pena, ergo ratio cur mereatur penam eternam, non est quia peccatum seu per durat. Hoc enim distinguo, non est quia peccatum durat secundum reatum culpæ, concedo, non est quia durat secundum reatum penæ, nego.

Instabis primò, nulla æquitas exigit vt tandem puniatur peccatum, quandiu manet si non sit in potestate mea vt non maneat, sed non est in potestate peccatoris damnati vt non duret eterno tempore reatus tunc culpæ, tunc penæ, ergo iustitia non exigit vt semper puniatur: Quis enim dicat eum qui hominem aliquo membro mutilavit, debere tandem flagellari quandiu membrum illud non restituit.

Resp. æquitatem omnino exigeat vt tandem puniatur peccatum, quandiu manet reatus penæ, si peccatum habeat ex se ipso & ex sua natura vt exigit in eternum manere, secundum virumque reatum id est si constituat hominem in statu in quo non possit vlo modo satisfacere. Nulla quidem ratio postulat vt tandem puniar quandiu non possum soluere, quando sine illa voluntate mea factus sum impotens ad soluendum, & satisfacendum, sed si voluntariè contraho debitum quod ex sua natura tollit mihi principium satisfaciendi, semper debeo puniri, quia semper maneo reus.

Instabis secundò quantitas penæ non respondet durationi habituali culpæ, sed eius grauitati, & liberæ illius durationi, qui enim peccauit & diu manet in peccato habituali, non propterea exigit torqueri diutius, quam is qui damnatur in flagranti delicto. Deinde opera bona non idem digna sunt præmio quia semper durant, sed quia ex se tales habent valorem.

Respon. nihil etiam eo argumento probari contra durationem reatus penæ; fateor enim quantitatem penæ non esse maiorem quia peccatum habitualē duravit diutius, quamvis verum sit quod quantitas penæ diutius durare debeat si diutius adhuc perseveret reatus tunc culpæ tunc penæ. Vnde argumentum hoc nihil probat contra rationem alatam de duratione reatus penæ. Opera bonamententur præmium eternum, quia meritum illud eterno tempore durat, ynde quoad hoc est omnimo da paritas.

Ad primam Respon. excusari nullo modo posse Originem ab errore, quamvis eum excusare adhuc tentauerint multi tunc veteres tunc recentiores Theologi, præsertim Picus in *Apologia questione 7.* Jacobus Merlinus in *Apologia*, & recentior Aloës in eleganti tractatu ea de re. Gregorium Nyssenum, contendunt plerique in bonum sensum explicari posse quod difficile assequuntur. Ambrosius, Hieronymus, & Nazianzenus ab eo errore longissime absunt, vt constat ex aliis eorum scriptis vnde in locis citatis vel de solo loquuti sunt purgatorio vel per quandam exaggerationem loquuti sunt.

Ad

Solutio
secunda. Ad secundam Resp. historiam illam de Traiano & Falconilla iuste merito reprobari a multis doctoribus probatissimis Bellarmino lib. 2. de Purgatorio cap. 2. Suare, Vasquez, Soto, Cano, qui quam ea sit impossibiliis recte probant.

Solutio
tertia. Ad tertiam constat ex dictis rationem quæ probat peccatum mortale dignum esse pœna aeterna, non posse committere peccato veniali quod non destruit principium vite, neque tollit facultatem merendi & satisfaciendi. Sed neque probatur ea ratione quod peccatum mortale mercatur pœnam intensius infinitam, quia ex eo quod homo sit in statu in quo neque mereri, neque satisfacere potest sequitur quod semper debeat puniri, non sequitur quod pœna infinita debeat puniri, neque quod infinita sit malitia peccati, pœna enim aeterna simpliciter est minor quam pœna infinita intensius, secundum quid maior est; numquam enim verum erit dicere quod damnatus toleraverit infinitos gradus pœnæ.

S E C T I O III.

De pœna debita peccato veniali.

Triplex pena de-
bita pecca-
to veniali,
in hac vi-
ta. C

ertum est primum, pœnam peccatis venialibus praesertim liberatis & plene voluntariis in hac vita debitam, & sepius etiam a Deo irrogatam, triclicem potissimum esse: Prima sunt dolores, morbi, & mors etiam temporalis, aduersaque plurima huius vitae, quod innumeris exemplis Scripturarum declarari potest. Moysi obitus antequam filios introduceret in terram ad quam tot annis, & per tot miracula eos deduxerat, propter peccatum diffidentia adeo leue ut vix appareat: vxor Loth propter levissimum curiositatis peccatum conueria in statuam salis etiam si fugeret Sodomam & grauiam ibi peccata vitasset: Propheta ille qui deuoratus est a leone quia comedisset panem in terra Israël, seductus ab altero Prophetâ: Mors immissa Ozæ pœna non fuit peccati nisi fœuissimi, sicuti strages etiam Berhamitarum propter conspectam curiosius arcum: Denique mors filiorum Aaron propter alienum ignem quem posuerant in Thuribulo, non fuit effeclus peccati nisi venialis. Secunda pœna est priuatio multorum auxiliiorum quibus adiutus homo, infallibiliter vitaret peccata mortalia, & attingeret salutem in deo & perfectionem asserqueretur salutis, quod satis probatum videtur disputatione prima, cum ostendi quod per peccatum veniale homo disponitur ad mortale praesertim ex eo quod Deus in pœnam peccatorum venialium congrua denegat auxilia quibus vitaretur peccatum mortale, quo applicari potest illud Isaæ cap. 57. Propter iniuriam auaricia eius iratus sum & percussi eum, abscondi a te faciem meam, & indignatus sum, abiit vagus in via cordis sui. Tertia eaque grauissima etiam pœna est imminentia feruoris, charitatis, & familiaritatis cum Deo, illa enim vera tepiditas est quæ non veretur homo in leibus peccatis displicere Deo, unde Deus incipit eum vomere ex ore suo.

Pœna de-
bita pecca-
to veniali
in altera
vita est
ignis pur-
gatorius.
Certum est secundo, pœnam peccatis venialibus in altera vita infallibiliter debitam esse ignem purgatorij, cum grauissimis aliis doloribus qui propter peccatum mortale infliguntur excepta aeternitate. Hæc enim Catholica veritas est quam contra Græcos, & nouos sectarios probant Doctores Orthodoxi Valentia, tom. 4. diffut. 11. qnsit. 1. Bellarminus tom. 1. lib. 2. de Purgatorio, Valsques 147. praesertim celebrissimo illo Apostoli testimonio prima ad Corinthios 3. Fundamentum aliud, nemo potest ponere propter illud quod iam positum est, &c. Uniuscuiusque opus manifestum erit, dies enim Domini declarabit quia in igne reuelabitur: & uniuscuiusque opus quale

Tom. I.

fit ignis probabit, &c. Si cuius opus arserit detrimen-
tum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen
quasi per ignem. Quæ Apostoli verba intelligenda
est de igne purgatorij traditur in Concilio Floren-
tino, & Tridentino, afferitur à Patribus Græcis
& Latinis ut recte ostendat Bellarminus, Castro,
verbo (purgatorium,) Theodorus Peltanus, Valen-
tia. Quia nimis Apostolus eo loco agens de Iu-
dicio tum vniuersali, tum particulari agit etiam
de igne, qui mundum purgabit in iudicio extre-
mo, & de igne qui statim post mortem purgabit
eos, quibus exurenda & expurganda supererunt
ligna, fænum & stipula. Vnde dicit: Uniuscuiusque
opus manifestum erit, dies enim Domini decla-
rabit: In iudicio videlicet extremo, & in iudi-
cio particulari, quia in igne reuelabitur & vnius
cuilque opus quale sit ignis probabit, operibus
videlicet bonis parcer, mala opera exuret. Con-
cluditque, Si cuius opus arserit detrimen-
tum patietur ipse autem saluus erit, sic tamen quasi per ignem. Ac-
cedit perpetua Ecclesiæ traditio, & consensus Pa-
trum, estque defensum à Latinis in Concilio Flo-
rentino, a quo tamen definitum non est esse ignem
in purgatorio ne Græci offendenter dicentes pur-
gatorium esse locum obscurum, & laborum ple-
num, sed ignem in eo non agnoscentes.

His positis tota difficultas est de duratione pœ-
narum quas meretur peccatum veniale in altera vi-
ta, vtrum illud vel per se, vel saltē per accidens
meretur pœnam aeternam,

Ratio autem dubitandi est primum, quia peccatum veniale maius est malum omni malo pœnæ, ergo illud meretur pœnam omni pœna finita longiore. Imò saltem in statu pœnae naturæ illud meretur pœnam aeternam, quia ille qui venialiter peccaret non haberet gratiam, atque ira non possit satisfacere. Deinde minimū opus bonum meretur pœnium aeternum, ergo minimū peccatum meretur aeternam pœnam. Denique maius malum est priuari ad tempus visione Dei, quam semper puniri minimo malo sensu, peccatum veniale meretur ad tempus priuari visione Dei, ergo meretur semper puniri pœna sensu.

Secundū, si peccatum veniale puniretur pœna Secunda.
aeternā propter coniunctionem cum peccato mortali, fieri potest ut aliquis damnatus grauius puni-
retur in aeternum propter peccata venialia, quia
propter peccata mortalia; si enim habet centum
peccata venialia, & vnum peccatum mortale, in-
tensus erit pœna respondens peccatis venialibus
quam pœna respondens peccatis mortalibus, conse-
quens illud absurdum est, quia cum infinita pecca-
ta venialia non adaequarent peccatum vnum mortale
in culpa, ita nec adaequare possunt illud in pœna.

Tertiū, debitum pœna peccato veniali debita non crescit per coniunctionem cum peccato mortali sed peccato veniali secundum se commensurata est pœna temporalis, ergo peccato veniali quod coniunctum est cum mortali commensurata est pœna temporalis: si ergo Deus illud in aeternum puniret, ultra condignum illud puniret.

Dico primum, peccata venialia quantuncunque Conclusio
multiplicantur, nunquam tamen per se, id est si solo prima,
haerent, merentur aeternam pœnam. Hæc etiam
certa est Catholica veritas, quam negarunt Germon
& alii pauci.

Ratio est, quia peccatum veniale non destruit prin-
cipium vite ac proinde non constituit hominem in Ratio il-
statu in quo non possit satisfacere, sed tota ratio pro-
pter quam peccatum mortale mercetur aeternam pœ-
nam est quia tollit gratiam, sine qua nulla esse potest
satisfactio, vel etiam satispassio, ergo peccatum venia-

III. 2. le

Explicatur
sententia
Catholica
de Purga-
torio.

436 Disp. III. De Peccatis. Quæst. II. Sect. Vnic.

le per se loquendo mereri non potest pœnam æternam. Quamvis enim pro eo nulla creatura possit satisfacere, nihilominus ille qui amicus est Dei exigit ut Christus tanquam causa vniuersalis supplet id quod per se ipsum facere non potest; quamvis igitur nemo directè satisfacere possit condigne pro peccato vel mortali, vel veniali, peccatum tamen veniale non tollit ius ad auxilia & merita Christi, per quæ peccatum veniale deleatur, peccatum autem mortale totum illud ius aufert, ideoque peccatum veniale non semper durat ex sua natura quoad reatum culpæ vel pœna, sicut ex sua natura peccatum mortale semper durat quoad vtrumque reatum.

Conclusio secunda

Ratio illius.

Solutio prima ratio dubitandi.

Secunda.

Tertia.

Status quoctio-nis expli-catur.

nem denominat peccatorem & exosum Deo. Magni autem interest scire quid illa sit, propter peccatum originale quod consistere in aliqua huiusmodi macula statim dicam, & propter iustificationem quæ consistit in remotione talis maculae. Vnum autem hic video accutiori dignum examine, quid nimurum propriè sit illud peccatum habituale, ex quo exoritur in homine status & denominatio peccatoris tunc quando peccatum desit esse actu: hoc enim cognito difficile non erit statuere de causis, proprietatibus, & effectibus huius peccati.

SECTIO VNICA.

Existentia & quidditas peccati habitualis.

Certum est primò, quod per peccatum quodlibet sue mortale, siue veniale aliqua semper macula relinquitur quâ homo verè ac propriè denominatur peccator. Probant hoc primò innumeræ Scripturæ, v.gr. Iosue 22. *Peccatis in Beelphégor & usque in hodiernam diem macula huīus sceleris in vobis manet.* Ieremias 2. *Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herban borith, tamen maculata es coram me.* Ezechielis 36. *Effundam super vos aquam mundam & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris.* Deinde idem colligitur ex formis Baptismi & Pœnitentiae, verba enim illa (*Ego te baptizo,*) (*Ego te absoluo*) falsa essent, si post præteritum actu peccati, non maneret in peccatore aliquid quod remitti & deleri posset, cum enim dicitur, *baptizo, absoluo,* tollitur aliquid quod est actu, illud est quod vocatur macula & peccatum habituale, Ratio autè à priori colligi debet ex dicendis de natura prius pro & entitate illius macula. Si enim transacto actu, per seuerer adhuc moraliter peccatum illud quod desit esse physicè, certè datur peccatum habituale, sed quandiu peccatum commissum non est retractatum nec condonatum perseuerat moraliter, ergo datur peccatum habituale.

Certum est secundò, quod per peccatum mortale quodlibet causatur semper aliqua macula negativa quæ non est aliud quâm priuatio gratiæ sanctificantis. Ratio est quia omnis priuatio nitoris debiti potest dici macula, priuatio autem gratiæ priuatio est nitoris debiti homini eleuato ad statum supernaturalem: si enim esset homo in statu puræ naturæ, tunc quamvis illa carentia gratiæ, omnino eadem esset physicè ac nunc, moraliter tamen non esset eadem, ac proinde dici non posset macula, sicuti nunc verè macula est, & disformitas animæ constitutæ in tenebris, & priuata lumine diuino.

Hæc igitur macula & peccatum habituale relictum ex peccato tûm mortali tûm veniali, quid propriè sit, non satis conuenit inter Theologos, alij enim illud negant esse peccatum præteritum, alij affirmant, sed neutri eodem modo explicant.

§. I.

Vtrum peccatum habituale sit aliquid distinctum à peccato præterito.

Tripliciter diuisi sunt authores qui volunt maculam peccati esse aliquid diversum à peccato præterito. Primo enim aliqui cum Gregorio volunt illam esse habitum vitiosum relictum ex peccato præterito, vel etiam qualitatem aliquam morbidam. Secundo, Scotus, Durand. & Almain, putant illum esse reatum pœna seu obligationem subeundi pœnam relictam ex peccato. Tertiò, alij apud Salam disp. 14. sect. 3. volunt priuationem gratiæ peccatum esse habituale vel adæquate, vel saltē inadæquate: de duabus primis vix est difficultas, circa istud vltimum.

Ratio

QUÆSTIO II.

De altero effectu peccatorum qui est macula seu peccatum habituale.

S. Thom. quæst. 86.

Post reatum pœna, alter peccati effectus est macula quæ vocatur habitualis, sic enim dici communiter solet illud quod transacto peccati actu homi-

De Effectibus Peccati.

437

Proponuntur rationes dubitandi.

Prima

Ratio dubitandi est primò, quia peccatum habituale formaliter consistit in eo quod formaliter expellitur per gratiam, sed si peccatum habituale non est priuatio gratiae, non tollitur formaliter per gratiam; peccatum enim moraliter manens tollitur potius per actum contritionis, quae conuersio est ad Uerum, cum peccatum habituale sit auersio, ergo peccatum habituale est priuatio gratiae, minor videtur certa, quia sola priuatio tollitur per gratiam ut formam, sicut lux formaliter expellit tenebras.

Secunda

Secundò, illud solum est peccatum habituale mortale quod est mors animae, sed sola priuatio gratiae mors est animae, nam mors est priuatio vita, gratia sola est animae vita, ergo sola priuatio gratiae est peccatum habituale.

Tertia.

Tertiò peccatum habituale est auersio à Deo ut fine supernaturali, sed non auerterit à Deo nisi sit priuatio gratiae quae sola est conuersio, ergo peccatum habituale est priuatio gratiae.

Conclusio

prima

bipartita.

Ratio pri-

mae partis

de habitu

vitiioso.

Dico primò, peccatum habituale nec est habitus vitiiosus, vel qualitas aliqua morbida, neque reatus poena, neque priuatio gratiae, propterea ex peccato actuali.

Prima pars de habitu vitiioso vix eget probationem, quia in iustificatis manent sèpè habitus vitiiosi, cum tamen non sit in illis peccatum, nihil enim damnationis est in iis, qui sunt in Christo Iesu, ergo manifestum est, quod habitus vitiiosi non sunt peccatarum habituale. Deinde relinquitur ex peccato omissionis macula peccati habitualis, neque tamen per illud imprimatur nullus habitus. Denique per actus naturales possit destrui habitus vitiiosus, per quos tamen peccatum habituale non destrueretur, ergo peccatum habituale, aliquid est diuersum ab habitu vitiioso. Quod autem excogitant aliqui morbidam qualitatem nullo modo est probabile, quia sublatè quacunque qualitate adulter transacto actus reuerteretur adulter, ergo superuacanea est ad peccatum habitu modi qualitas.

Ratio se-

condæ par-

tiis de rea-

tu poenæ.

Seconda pars de reatu poenæ non est minus evidens, quia sublatè peccato habituali manet tamen reatus poena ut definitum in Tridentino: videturque sententia hæc damnata esse in bullis Pij V. & Gregorij XIII. contra Baium, cuius hæc erat propositio, transiente peccati actu nihil manere præter obligationem poenæ: neque aliud quidquam in baptismō & penitentia deleri per ministerium sacerdotis. Deinde non est maior ratio cur reatus poenæ dicatur esse peccatum habituale, quam actuale, si enim adæquatè distinguitur ab uno certè non minus distinguere ab altero debet. Fateor quidem quod dignitas radicalis ad poenam est peccatum habituale, quia est illud quod demeritorie me constituit dignum poena: Sed reatus formalis non potest ullo modo appellari peccatum habituale.

Ratio ter-

tiæ partis

de priuati-

one gra-

tiae.

Tertia pars de priuatione gratiae patet, quia peccatum veniale verum est peccatum habituale, neque tamen priuatio est gratiae, in statu puræ naturæ vera essent peccata habitualia, neque tamen esset priuatio gratiae debitæ. Sequitur etiam æqualia esse omnia peccata habitualia, immo non esset in quolibet peccatore nisi unum peccatum habituale. Denique à Deo non est peccatum habituale, à quo tamen est priuatio gratiae.

Ad primam Resp. peccatum habituale quamvis non sit priuatio gratiae, sed peccatum ipsum actuale propter perseverans moraliter, expelli tamen formaliter per gratiam, vel immediatè propter oppositionem cum peccato, vel mediatè quia huic entitati gratiae semper Dei condonatio coniuncta est, quæ inseparabilis est à gratia saltem iuxta potentiam ordinariam, quomodo autem contritio non tollat formaliter perseveran-

Solutio

Prima ratio

dubitandi.

tiam illam peccati, satis dictum est alibi; auersio enim habitualis non tollitur formaliter per conuersiōnem actualem: Absolutè igitur nego quod sola priuatio gratiae tollatur per gratiam ut formam sicut falsum est quod sola priuatio caloris tollatur per calorem ut formam.

Ad secundam Resp. peccatum habituale mortem Secunda esse animæ demeritorie solùm & effectu, quatenus meretur priuationem gratiae, non esse autem formaliter mortem animæ, quæ sola est priuatio vita supernaturalis.

Ad tertiam Resp. concedendo quod peccatum habituale auerterit à Deo ut fine supernaturali, quia priuat hominem iure ad gratiam & gloriam: nego autem quod non possit auertere à Deo ut fine supernaturali, quamvis formaliter non sit priuatio gratiae.

§. II.

An & quomodo peccatum habituale sit peccatum præteritum perseverans moraliter.

N On potest igitur aliud esse macula peccati, quam peccatum actuale præteritum, sed moraliter adhuc perseverans. Verum quid sit moralis illa perseverantia peccati quod iam non est, non vno modo explicari solet. Primi enim aliqui volunt cum Vas que illam esse actum præteritum cum negatione retractationis. Secundò, alii volunt illam esse actum præteritum cum negatione condonationis & condignæ satisfactionis, quam negationem alii volunt esse partem ipsius peccati habitualis, alii connotatum obliquum, alii conditionem necessariam.

Ratio autem dubitandi est primò, quia peccatum habituale est aliquid intrinsecè maculans hominem: denominatio ab actu præterito, non est nisi denominatio extrinseca, ergo illa non est peccatum habituale. Similiter peccatum habituale est macula relicta ex peccato actuali, & eius effectus, sed peccatum actuali præteritum non est effectus peccati actus præteriti, ergo illud non est peccatum præteritum.

Secundò, si peccatum habituale est peccatum præteritum moraliter manens non potest esse aliud quam actus præteritus manens habitualiter in ratione voluntarij, sed actus quilibet præteritus eo tantum ipso dicitur manere habitualiter in ratione voluntarij quia non retractatur, ergo peccatum habituale non est aliud quam peccatum non retractatum. Minor probari potest in pluribus exemplis, nam v.gr. voluntas faciendo sacrum pro defuncto dicitur manere habitualiter, quia non est retractata. Deinde si negatio retractationis non constitueret peccatum habituale, posset sine illa retractatione tolli totum peccatum habituale, hoc autem implicat, quia voluntarium formaliter non tollitur nisi per inuoluntarium, recessus voluntarius à Deo non tollitur nisi per accessum voluntarium.

Tertiò, si negatio condignæ satisfactionis esset de ratione constitutiva peccati habitualis, sequeretur quod negatio rei impossibilis constitueret peccatum habituale, condigna enim satisfactio puræ creature pro peccato res est impossibilis: conseqüens autem absurdum est, quia negatio chimæra non potest constituer peccatum habituale.

Quartò, si peccatum habituale constituitur per negationem condonationis, sequitur quod condonatio peccati habet se ipsam pro obiecto formal & directo, nam obiectum condonationis est peccatum habituale, ergo si negatio condonationis constituit peccatum habituale, & in eo includitur, sequitur quod obiectum condonationis est ipsam condonatio.

Quintò, negatio condonationis si constituit pec-

Quid sit
macula &
moralis il-
lius perse-
verantia.

Prima ra-
tio dubit.

Secunda.

Tertia.

Quarta.

Quinta.

Iii 3

catum

catum habituale, vel est pars illius, & sic aliqua pars peccati est à Deo, & Deus non adæquatè odit totum peccatum, non enim odit negationem condonationis: vel est solum conditio, & sic implicat destrui peccatum habituale, quia verum sit dicere actus ille malus non est præteritus, sed hoc nunquam esse potest verum, quandiu enim verum erit dicere actus est præteritus, erit etiam verum quod sit peccatum habituale, cum nihil illud sit quam actus præteritus.

Conclusio
secunda
bipartita.

Dico secundo, peccatum habituale non est peccatum præteritum moraliter perseverans propter negationem retractionis: sed moraliter perseverans propter negationem condonationis, & condignæ satisfactionis.

Probatur
prima pars

Prima partis ratio est, quia si negatio retractionis esset aliquid requisitum essentialiter ad peccatum habituale sequeretur quod posita quacunque retractione, quæ attrito solum esset, vel actus pure naturalis tolleretur peccatum habituale, hoc autem est contra Fidem, ergo peccatum habituale non constituitur per negationem retractionis. Prob. maior, id est per te manet moraliter peccatum non retractatum, quia manet in ratione voluntarij, sed posita retractione pure naturali, formaliter non manet in ratione voluntarij, ergo posita quacunque retractione formaliter tollitur peccatum. Sicut non manet voluntas sacrificandi posita voluntate non sacrificandi. Deinde ut aliquid perseveret moraliter non est satis quod perseveret habitualiter, nam votum, matrimonium, & alij contractus, aliquando perseverant habitualiter, & non perseverant moraliter, si v.g. Pontifex dispenset: & contra non perseverant aliquando habitualiter, & tamen perseverant moraliter, si penitentia te voti, aut matrimonij, cuius tamen non concedatur dispensatio.

Probatur
secunda.

Secunda partis ratio est, quia nihil aliud est manere peccatum moraliter, quam peccatum aetuale in estimatione prudentum reddere hominem rationaliter Deo exolum perinde ac si actu illud committeretur: nam simili modo votum, matrimonium, & quilibet contractus manere dicuntur moraliter quando in extenso prudentum aequum obligant, ac si actus fierent, sed peccatum præteritum cum negatione condonationis & condignæ satisfactionis est huiusmodi, ergo peccatum præteritum cum huiusmodi negatione perseverat moraliter: Probatur minor, tunc homo rationaliter manet exosus Deo, quando manet in Deo totum ius quod prius habebat ad odio habendum hominem, sed quandiu peccatum præteritum est iunctum cum negatione condonationis aut condignæ satisfactionis, manet in Deo totum ius quod habebat peccato presente ad habendum odio peccatorum, ergo tandem homo rationaliter manet Deo exosus, quandiu peccatum non est condonatum.

Conclusio
tertia bi-
partita.

Dico tertio, peccatum habituale formaliter & in recto non est aliud quam peccatum præteritum, in obliquo connotans negationem condonationis & condignæ satisfactionis. Hæc autem negatio nec est conditio solum extrinseca peccati habitualis, neque pars in recto illud componens, sed est connotatum inclusum in peccato habituali. Ita docent Suares l.7, de gratia c.20. & 23. Granatus tract. 3. diff. 1. sect. 1. & alii communius.

Prima
partis ratio

Primo enim quod negatio condonationis non sit conditio solum extrinseca, probatur quia si solum peccatum præteritum esset essentia totalis maculae peccati quoties verum esset dicere peccatum esse præteritum, verum esset manere peccatum habituale, nam ubi est totum quod est intrinsecè constitutum peccati, necessario est etiam ipsum peccatum: conse-

quens falsum est, nam condonato peccato, verum semper est quod peccatum est præteritum, ergo peccatum præteritum ut sic non est totum quod essentialiter constituit peccatum habituale. Deinde negotio condonationis non potest esse aliquid extrinsecum essentia peccati, si ea sublata, & alius omnibus manentibus essentialiter auferatur peccatum, sed ea sublata totum auferatur peccatum, ergo illa est intrinsecè peccato, dum enim auferatur peccatum est necesse ut auferatur aliquid illi essentiali, sed illa solum negotio auferatur, ergo illa est essentialis hinc maculae.

Secundò, quod negatio illa non sit pars peccati habitualis, ita illud componens in recto, ut peccatum habituale sit peccatum præteritum, & negatio condonationis.

Secondo
partis ratio

Probatur contra Salam, de Lugo, Ariagam, quia illud totum quod est peccatum habituale odio habetur à Deo, & illi displicet, sed negatio illa condonationis non odio habetur à Deo, ergo illa non est peccatum habituale: probatur maior, quia Deus non potest odio habere peccato in ratione peccati habitualis, nisi odio habeat etiam totam maculam peccati habitualis. Non enim dici potest quod Deus odit hominem ratione solum peccati præteriti. Si enim hoc esset verum Deus odisset etiam hominem quando peccatum præteritum non est amplius peccatum habitualis, quod falsum est. Deinde Deus odit perseverantiam moralem illius peccati, sed per te moraliter illa perseverantia est negatio condonationis, ergo Deus odit negationem condonationis, quæ tamen sine dubio est bona, & Deus est illius causa, ergo Deus est causa saltem inadæquata peccati habitualis.

Ad primam Resp. verum esse quod peccatum habitualis physicè loquendo est extrinsecum peccatorum, sed moraliter intrinsecum est, quia secundum estimationem prudentum eodem modo maculat hominem, ut si nunc actu existeret. Deinde peccatum habituale secundum id quod dicit inadæquate tum in recto, tum in obliquo non est effectus peccati, sed dicitur secundum quod inadæquate dicit & in obliquo, aliquando enim concretum vocari solet effectus ipsius subiecti.

Ad secundam Resp. satis ostensum esse quod peccatum manere moraliter, non est tantum manere habitualiter in ratione voluntarij: Vota enim & contractus sive manent moraliter, quamvis sint inobligatoria, quomodo autem sine retractione peccatoris, vel sine mutatione via physica, peccatum possit remitti, dictum est in tractatu de penitentia, quia quamvis voluntarium actuale tollatur per inobligatorium, voluntarium tamen habituale id est permanens moraliter propter negationem condonationis, tollitur formaliter per condonationem. Quod idem dicendum est de recessu habituali.

Ad tertiam Resp. primò quidem condignam satisfactionem pro peccato non esse rem proflua impossibile & chimericam, si enim humanitas quæ nunc peccat assumeretur postmodum à Verbo, satisfactio eius esset indigna pro peccato præterito. Deinde quamvis chimERICA esset illa satisfactio, non esset tamen chimERICA negatio satisfactionis condignæ, quæ propterea ingredi potest saltem in obliquo constitutionem peccati.

Ad quartam Respondebam olim agens de iustificatione peccatoris duplēcē esse condonationem, alteram formalē, alteram causalem, formalis est remissio iuris quod Deus habet ad odio habendum peccatorum: causalis est voluntas remitti hoc ius, peccatum habituale includit in obliquo negationem condonationis formalis, non negatio rem condonationis causalis cuius objectum est condonatio formalis;

Existencia Peccati Originalis in omnibus

Ad posteris.

malis: cum ergo remittitur peccatum habituale, Deus dicit remitto meum ius quod habeo ad odio habendum peccatorem, ubi patet quod condonatio non est obiectum condonationis: quando autem Deus dicit volo condonare peccatum habituale, tunc condonatio formalis est obiectum condonationis causalis, ubi nullum est inconveniens quando enim Deus remittit reatum culpe, remittit ius quod habet ad odio habendum peccatorem, quando autem remittit reatum poenae, tunc remittit ius quod habet ad illum puniendum.

DISPUTATIO IV.

De Peccato Originali.

S. Thom. quest. 81. 82. 83. 84.

AC T E N V S ea dixi omnia quæ spectabant ad peccatum personale tum actuale, tum habituale, tum ad peccatum illud explicandum deuenio, cuius viciigates nos fecit non voluntatis mala, sed corrupta natura: transente in omnes per successionem proscriptio ne iniquitatis & mortis, ut loquitur Augustinus lib. de peccatorum meritis cap. vlt. Hoc enim verum est peccatum unicus innatum & proprium, & tam pluribus saeculis antiquius ipso peccatore: peccatum originis, origine ipsa prius, imminens omnibus cum ipsa vita vitium: culpa propter quam nemo possit vituperari, quamvis merito possit puniri: vitium inuoluntarium, crimen sine libertate, eò tantum sci quod viuimus.

Differuit de hoc peccato tam mirabiliter, & tam miserabiliter malo accuratissime præter ceteros S. Augustinus in omnibus libris contra Pelagium, præfertim in libris de peccato originali, de peccatorum meritis, de nuptiis & concupiscentia, de baptismo parvulorum, & sex libris contra Julianum. In quibus toto ingenio pugnans S. Doctor quod fuit in eo mirabile, tota doctrina quæ diuinis data & diuina fuit aduersus impios certans Catholicam veritatem proposuit de peccato originali, credendam omnibus & tenetam. Quam ego ut ex fontibus eius hauriam triplici capite omnia concludo, prima enim sit existentia & propria quidditas huius peccati. Secundo, causa præfertim effectiva & subiectua huius peccati. Tertiò, penæ tum in hac, tum in altera vita.

Q V A E S T I O I .

De existentia, & propria quidditate Peccati Originalis.

S. Thom. quest. 81.

IN causa duorum hominum (inquit Augustinus l. de peccato originali c. 2.) quorum per unum venundati sub peccato, per alterum redimuntur a peccato, fides Christiana consistit. Vnde inquirendum diligenter videatur. Prima enim & maxima controversia est, utrum in omnibus Adæ posteris detur peccatum aliquod originale, quod nimirum omnes in origine ipsa contrahant. Secundò, quid illud & quale sit.

Certum est primò, nomine peccati (originalis) communite intelligi apud Catholicos verum & propriè diictum peccatum quod hominem naturali via generationis descendenter ab Adamo, ipso suæ originis momento ita incipere, ut illum reddat inicium Dei, indignum ecclesiæ beatitudine, ac variis huius vitae calamitatibus obnoxium, sic enim defecitum illum & innatam homini labem vocat sapientia Augustinus pollutionem, auersionem, mortem animæ, immunditiam, peccatum naturæ, sicque lib. 2. de peccatorum meritis cap. 10. Apostolam explicat S. Doctor Ephes. 2. (eramus natura filii iras) quia eo ipso momento quo communem naturam generatione accipimus, peccatum illud incipit esse in nobis.

Certum est secundò ex eodem August. ibideim l. 3. cap. 6. & 7. quæstionem hanc de traduce peccati originalis primū in Ecclesia Dei motam esse à Pelagio, cuius (ut loquitur idem S. Doctor l. de hæresib. hæresi 80.) proprius fuit error negare peccatum Originis, ut sic contra gratiam Christi præ nature integrum pugnaret. Volebat enim quod peccatum Adæ ipsi soli nocuerit, non generi humano vniuersos infantes nuper natos in isto statu esse, in quo fuit Adam ante prævaricationem, imò addebat insinare illos, qui de Adam per traducem asserunt ad nos venire peccatum: Indeque inferebat quod nobis ad reparandas peccati huius ruinas nulla interna gratia opus sit: pueros baptismos egere non ut mundentur à peccato, sed ut assequantur Dei regnum, ut colligitur ex Concil. Mileuit. can. 2. Sequunt sunt eundem errorem multò postea tempore Albanenses, Armeni, Albigenes apud Armacanum lib. 8. cap. 12. Castro lib. 12. verbo (peccatum) deinde posteriori aucto Anabaptistæ, Zwinglii, Erasmus & Stapulensis similiter delyrarunt. In errorem vero extremitè oppositum declinarunt Lutherus, Calvinus, Melanthon, & nuperus Augustini depravator, qui originali peccato tribuant omnimodam naturæ depravationem, omnium damnatorum reprobationem, libertatis iacturam, & alia demum innumeræ mala.

Ratio autem dubitandi pro Pelagianis multiplex esse potest. Primò enim afferunt quod nemini vñquā aliena peccata imputantur saltem quoad culpam, v.g. Ezechiel. 18. *Filius non portabit iniuriam patris, anima quæ peccaverit ipsa morietur,* quem locum velut causæ sua tutissimum firmamentum in ore frequenter habebant Pelagiani teste Augustino lib. 6. contra Julianum & fauere videtur Apostolus, *vnuquisque referet prout gessit in corde suo.* Quomodo enim iuste vis puniri aliquem, pro eo quod non commisit: ut expressè afferit Chrysostom. hom. 10. ad Rom. & hom. 39. in 1. ad Corinth. ubi fateretur quidem deriuatas esse in nos penas peccati Adæ, non autem ipsum peccatum.

Secundò, ratio ipsa & propria quidditas ac conceputus peccati manifestè pugnare videtur cum hoc peccato, quod si voluntarium non sit & liberum certè peccatum non est, ut fateretur ingenuè Augustinus lib. contra Secundinum Manichæum c. 15. & 16. sed peccatum istud quod vocatur originale, neque voluntarium nobis est, neque aduersatur legi vlli quæ puer obligari possit: ubi autem non est lex quomodo erit prævaricatio. Quod admoneri non potest ut caueatur, imputari non potest, ut puniatur, nunquam autem legislator ad hanc venit amentiam ut præceperit cuiquam noli ita vel ita nasci. Qui vero dicunt peccatum aliena voluntate voluntarium esse, contradic-

Explicatio
hæresis
Pelagij, &
aliorum
hereticorum.